

JHUMPA
LAHIRI
porecla

Traducere din limba engleză
IOANA NOVAC

NEMIRA

1

1968

Într-o seară lipicioasă de august, cu două săptămâni înainte de data la care se aștepta să nască, Ashima Ganguli stă în picioare în bucătăria unui apartament din Central Square și amestecă într-un bol fulgi de orez cu alune Planters și cu ceapă roșie tocată. Pune sare, suc de lămâie, felii subțiri de ardei iute, dorindu-și să fi avut la îndemână și niște ulei de muștar. Toată sarcina a mâncat acest amestec, o modestă aproximare a gustării care se vindea pe câțiva bănuți pe trotuarele din Calcutta și în gările din India, direct din cornete de ziar. Chiar și acum, când abia dacă mai există un locșor în corpul ei, este unul dintre lucrurile la care pofteste. Gustând din amestecul luat cu palma făcută căuș, se încruntă; ca de obicei, lipsește ceva. Se uită în gol la suportul cu cârlige din spatele blatului de lucru, de care atârnă ustensilele pentru gătit, toate acoperite cu un strat subțire de grăsime. Se șterge de

transpirație pe față cu capătul liber al sariului. Așa cum stă acolo, pe linoleumul gri, cu pete, picioarele umflate o dor. Din cauza greutateii copilului, o doare pelvisul. Deschide un dulap cu rafturi acoperite cu hârtie murdară, în pătrățele alb cu galben, pe care intenționa să o schimbe, și ia altă ceapă, încruntându-se iar când trage de coaja crocantă, de culoare magenta. O căldură ciudată îi inundă abdomenul, urmată de o strângere atât de dură, încât se îndoaie din mijloc și icnește fără zgomot, scăpând ceapa cu o bufnitură pe podea.

Senzația trece, însă doar pentru a fi urmată de un spasm de durere și mai lung. În baie, descoperă pe chiloți o pată mare, de sânge maroniu. Îl strigă pe soțul ei, Ashoke, doctorand în inginerie electrică la MIT¹, care învață în dormitor. El stă aplecat peste o placă de carton gros; marginea patului lor, două saltele gemene, alăturate sub un înveliș de material roșu cu violet, îi servește drept scaun. Când îl strigă, nu-i rostește numele. Ashima nu se gândește niciodată la numele lui când se gândește la soțul ei, deși știe foarte bine cum îl cheamă. I-a adoptat numele, dar din respect refuză să-i pronunțe prenumele. Este ceva ce o soție bengaleză nu se cuvine să facă. Precum un sărut sau o mângâiere dintr-un film indian, numele soțului este ceva intim și nerostit, care se omite cu inteligență. Și astfel, în loc să-i pronunțe prenumele lui Ashoke, rostește întrebarea care a ajuns să îl înlocuiască și care se traduce prin „Mă auzi?”

¹ Massachusetts Institute of Technology, universitate de prestigiu din SUA, specializată în tehnică (n. tr.).

Când se luminează de ziuă cheamă un taxi care să îi transporte pe străzile pustii din Cambridge, până la Massachusetts Avenue și pe lângă Harvard Yard, până la spitalul Mount Auburn. Ashima se înregistrează, răspunzând întrebărilor despre frecvența și durata contractiilor, pe măsură ce Ashoke completează formularele. O pun într-un scaun cu roțile și o împing pe coridoarele strălucitoare, intens luminate, după ce o urcă repede într-un lift mai spațios decât bucătăria ei. La etajul la care se află maternitatea îi dau un pat lângă fereastră, într-o cameră de la capătul holului. Îi cer să-și scoată sariul Murshidabad din mătase și să-și pună un halat de bumbac, cu model floral, care-i ajunge doar până la genunchi, ceea ce o stânjenește oarecum. O asistentă se oferă să împacheteze sariul, însă, exasperată de cei cinci metri de material alunecos, în cele din urmă i-l îndeasă în valiza albastră, de ardezie. Obstetricianul ei, doctorul Ashley, un bărbat chipeș și subțiratic à la Lord Mountbatten, cu un păr frumos, de culoarea nisipului, pieptănat spre ceafă, vine să examineze cât a avansat. Capul copilului este în poziția potrivită, a început deja să coboare. I se spune că se află încă în travaliu timpuriu, cu o dilatație de trei centimetri și început de retragere. „Ce înseamnă dilatație?” întreabă ea și doctorul Ashley ridică două degete alăturate, apoi începe să le îndepărteze, explicând lucrul inimaginabil pe care corpul ei trebuie să îl facă pentru ca bebelușul să poată ieși. „O să dureze ceva timp”, îi spune el, „câteva ore, uneori chiar și mai mult”. Ea caută fața lui Ashoke, dar el se află în spatele draperiei pe care medicul a tras-o. „O să mă întorc”, îi spune Ashoke în bengaleză și o

asistentă completează: „Nu vă faceți griji, domnule Ganguli! Mai durează mult. De aici ne ocupăm noi.“

Acum este singură, despărțită de draperii de celelalte trei femei care se află în salon. Numele uneia dintre ele, își dă ea seama din conversație, este Beverly. Pe alta o cheamă Lois. Carol se află în stânga ei. „Fir-ar al naibii, fir-ar al naibii, ăsta este iadul“, o aude spunând pe una dintre ele. Și apoi o voce de bărbat: „Te iubesc, scumpa mea“. Cuvinte pe care Ashima nici nu le-a auzit, nici nu se așteaptă să le audă de la soțul ei; ei nu sunt așa. Este prima dată în viața ei când doarme singură, înconjurată de străini; toată viața ei a dormit fie în aceeași cameră cu părinții ei, fie cu Ashoke lângă ea. Își dorește să se tragă draperiile ca să poată vorbi cu femeile americane. Poate că vreuna dintre ele a mai născut, îi poate spune la ce să se aștepte. Dar și-a dat seama că, în ciuda declarațiilor publice de afecțiune pe care le fac, în ciuda fustelor mini și a bikinilor, în ciuda faptului că se țin de mână pe stradă și stau unul peste altul pe Cambridge Common, americanii țin la intimitatea lor. Își trece degetele peste toba imensă, întinsă la maximum, care a devenit partea de mijloc a corpului ei, întrebându-se unde sunt mâinile și picioarele bebelușului în clipa asta. Copilul nu mai este neliniștit; în ultimele zile, în afară de câteva zbateri trecătoare, nu l-a mai simțit cum lovește cu mâna sau cu piciorul ori cum o apasă deasupra coastelor. Se întreabă dacă este singura persoană de origine indiană din spital, dar un spasm ușor al copilului îi amintește că, tehnic vorbind, nu este singura. Ashima se gândește că este ciudat ca bebelușul ei să se nască într-un loc unde majoritatea oamenilor intră ca să sufere sau să moară. În plăcile

albe din pardoseală, în panourile albe din tavan, în cearșafurile întinse strâns pe pat nu există nimic care să o facă să se simtă mai bine. În India, își spune ea, femeile se duc în casa părinților să nască, departe de soți, socri și îngrijitoare, retrăgându-se pentru scurt timp în stadiul copilăriei atunci când sosește copilul.

Începe altă contracție, mai violentă. Țipă, înfundându-și capul adânc în pernă. Degetele i se încleștează pe marginile reci ale patului. N-o aude nimeni, nicio asistentă nu se grăbește să ajungă la ea. A fost instruită să cronometreze durata contracțiilor, astfel că se uită la ceas, un dar de drum bun de la părinții ei, care i-l strecuraseră la încheietură ultima dată când îi văzuse, în haosul și printre lacrimile de la aeroport. Abia când ajunsese în avion, zburând prima dată în viață cu un BOAC VC-10, a cărui decolare zgomotoasă fusese privită de douăzeci și șase de membri ai familiei de la balconul aeroportului Dum Dum, când străbătuse regiuni ale Indiei unde nu călcase niciodată, ba chiar mai departe, în afara Indiei, abia atunci observase ceasul în cavalcada de brățări de nuntă de pe ambele brațe: fier, aur, coral, scoică. Acum, și o brățară de plastic, cu o etichetă de identificare atestând că e pacientă a spitalului în care se află. Își ține ceasul întors spre interiorul încheieturii. Pe spate, sub cuvintele *waterproof*, *antimagnetic* și *shock-protected*, sunt inscripționate inițialele ei de după căsătorie: A.G.

În ritmul pulsului ei trec secunde americane. Jumătate de minut o centură de durere îi înconjoară pânțele, radiind spre spate și coborând spre picioare. Și apoi, iarăși, relaxare. Calculează pe degete ora în India. Vârful degetului mare lovește fiecare vultură a desenului cu henna de

pe degete, apoi se oprește la mijlocul celei de-a treia: la Calcutta este nouă ore și jumătate mai târziu, acolo e deja seară, opt și jumătate. În bucătăria din apartamentul părinților ei de pe Amherst Street, chiar în clipa asta un servitor toarnă ceaiul de seară în pahare aburind, aranjând biscuiți pe o farfuriuță. Mama ei, care în scurt timp va deveni bunică, stă în picioare în fața oglinzii din camera unde se îmbracă, desfăcându-și cu degetele părul lung până în talie, încă mai mult negru decât cenușiu. Tatăl ei stă aplecat peste masa înclinată, cu pete de cerneală, aflată lângă fereastră, și face schițe, fumează și ascultă Vocea Americii. Fratele ei mai mic, Rana, învață pentru un examen la fizică, stând în pat. Ea vede clar podeaua de ciment gri din camera de zi a părinților, îi simte fiorul rece pe talpă chiar și în cele mai toride zile. O fotografie alb-negru, imensă, cu bunicul ei din partea tatălui, care a murit, se deslușește la un capăt al peretelui cu tencuială roz; în partea cealaltă, un alcov apărat de panouri de sticlă mată, plin cu cărți, cu reviste și cu cutiile cu acuarele ale tatălui ei. O clipă doar, greutatea copilului din pânțece dispare, înlocuită de scena care-i trece prin fața ochilor, însă doar pentru a fi încă o dată înlocuită de imaginea unei dungi albastre a râului Charles, a vârfurilor verzi și dese ale pomilor, a mașinilor alunecând în sus și în jos pe Memorial Drive.

La Cambridge este unsprezece dimineăta, ora prânzului în ziua accelerată din spital. I se aduce o tavă pe care se află suc cald de mere, jeleu, înghețată și pui rece. Patty, asistenta prietenoasă, cu inelul de logodnă cu diamant și cu o șuviță de păr roșcat sub bonetă, îi spune să mănânce doar jeleul și să bea sucul de mere. Ei

îi e totuna. Nu s-ar fi atins de pui nici dacă ar fi avut voie; americanii mănâncă puiul cu piele cu tot, dar ea a găsit recent un măcelar de treabă pe strada Prospect, care a acceptat să i-l curețe de piele. Patty vine să îi umfle pernele, să îi curețe patul. Doctorul Ashly bagă un cap înăuntru din când în când.

- Nu aveți de ce să vă îngrijorați! șoptește el, punându-i un stetoscop pe burtă, mângâind-o pe mână, admirându-i numeroasele brățări. Totul decurge perfect normal. Ne așteptăm la o naștere perfect normală, doamnă Ganguli.

Dar lui Ashima nimic nu i se pare normal. În ultimele optsprezece luni, de când a sosit la Cambridge, nimic nu i s-a părut normal. Nu este vorba neapărat despre durere, care nu-i e cunoscută; într-un fel, va supraviețui. E vorba despre urmarea durerii: să fie mamă într-o țară străină. Pentru că e altceva decât să fii însărcinată, să stai în pat dimineata, având grețuri, să nu dormi noaptea, să simți palpitația aia surdă în spate, să faci nenumărate drumuri la baie. În experiența asta, în ciuda disconfortului tot mai mare, a uimit-o capacitatea corpului ei de a da viață, exact la fel cum au dat viață mama, bunica și toate străbunicele ei. Iar asta s-a întâmplat atât de departe de casă, fără să fi fost monitorizată și observată de cei care o iubesc, drept care pare ceva și mai miraculos. O îngrozește însă gândul că va trebui să crească un copil într-o țară în care nu este ruda nimănui, în care știe atât de puține, în care viața pare atât de nesigură și de meschină.

- Ce spuneți de o plimbare? V-ar face bine, îi zice Patty când vine să ia tava pe care i se adusesese prânzul.